

Dóri Éva - Koller Inez - Koltai Zsuzsa: A Baranya megyei nemzetiségek kultúraközvetítő és közösség szervezői tevékenységét meghatározó rendelkezések, stratégiák és ajánlások

A kutatás keretei

A Pécsi Tudományegyetem Humán Fejlesztési és Művelődéstudományi Intézetének kutatócsoportja 2021 szeptembere és 2022 augusztusa között „Kultúraközvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében” címmel kutatást bonyolít le a Nemzeti Művelődési Intézet Közművelődési Tudományos Kutatási Program kutatócsoportok számára című pályázatának támogatásával. Jelen publikáció a kutatás előtanulmányaként készült abból a célból, hogy feltárja a Baranya megyei nemzetiségek kultúraközvetítő és közösség szervezői tevékenységének kereteit az európai, országos, megyei és helyi szinten megjelenő ajánlások, jogszabályok és stratégiák vonatkozásában. A kutatócsoport a Baranya megyei nemzetiségek kultúraközvetítő és közösség szervezői tevékenységét nemzetiségi önkormányzati vezetőkkel és nemzetiségi kultúraközvetítéssel foglalkozó civil szervezetek vezetőivel lebonyolított 30-30 db strukturált interjú keretében tárja fel. A strukturált interjúk felvételére 2021 decembere és 2022 márciusa között kerül sor, a kézirat benyújtásának időpontjában az ezekből nyerhető adatok elemzése még folyamatban van. Az interjúk felvételéhez 2021 novemberében a kutatócsoport rétegezett mintavételi eljárás alapján kidolgozta a kutatás mintáját mind a nemzetiségi önkormányzatok, mind a nemzetiségi kultúraközvetítéssel foglalkozó civil szervezetek tekintetében. Mintaválasztásunkban törekedtünk a nemzetiségi, kulturális sajátosságok térbeli leképződésének bemutatására (A mintákat lásd az 1. és 2. sz. mellékletben). Mivel a kutatócsoport fontosnak tartotta, hogy empirikus kutatás keretében megvizsgálja a Baranya megyében nagyobb számban élő, nem honi nemzetiségek közösségi életét is, így a kutatásba bevont egy-egy olyan települést is, ahol finn (Geresdlak), illetve holland közösségek (Somogyhárságy) jöttek létre. A kutatásba így összesen 42 települést vontunk be (A kutatásba bevont települések listáját lásd a 3. sz. mellékletben). Az interjúk felvétele során alkalmazott mintát vesszük alapul jelen tanulmányban a Baranya megyei nemzetiségi önkormányzatok helyi közművelődési rendeletek létrehozásában betöltött szerepének elemzéséhez.

A magyarországi nemzetiségi kultúraközvetítést érintő európai egyezmények, állásfoglalások és stratégiák

A nyelvi és kulturális sokféleség az Európai Unió egyik alapvető elve. Az Európai Unió polgárainak körülbelül 8%-a tartozik valamely nemzeti kisebbségekhez, továbbá kb. 10%-uk (kb. 40-50 millió fő) beszéli a 60 regionális és kisebbségi nyelv egyikét (Európai Parlament, 2018). Bár az Európai Unióban a nemzeti kisebbségek kérdése tagállami, nemzeti hatáskörbe tartozik, az Európai Parlament már az 1980-as évektől kezdődően, majd a későbbiekben több EU-intézmény, valamint az Európa Tanács is – az intézmény jellegétől függően – számos egyezményt, határozatot, javaslatot, stratégiát vagy éppen állásfoglalást fogadott el a kisebbségvédelemmel, illetve a kisebbségi nyelvhasználattal kapcsolatosan.

1992-ben jött létre a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája címet viselő, az Európa Tanács által kiadott nemzetközi egyezmény, melyet az 1999. évi XL. törvénnyel hirdettek ki hazánkban (1999. évi XL. törvény). A dokumentum meghatározása alapján „regionális vagy kisebbségi nyelvek” kifejezés alatt azon nyelvek értendők, *„amelyeket valamely állam adott területén az állam olyan polgárai hagyományosan használnak, akik az állam fennmaradó népességénél számszerűen kisebb csoportot alkotnak, és amelyek különböznek ezen állam hivatalos nyelvétől/nyelveitől”*. (1999. évi XL. törvény, 1. cikk) A definíció meghatározásában hangsúlyozásra került, hogy ebbe nem értendők bele az állam hivatalos nyelvének/nyelveinek dialektusai, sem a bevándorlók nyelvei. A Karta törvényi kihirdetésével Magyarország meghatározott feltételek kikötésével, az adott nyelvek szerint differenciálva, vállalatokat fogalmazott meg a közoktatás egyes intézményeinek és iskolafokainak horvát, német, román, szerb, szlovák, szlovén, romani és beás nyelveken való elérhetővé tételére. Emellett rögzítésre került, hogy Magyarország bátorítja és/ vagy engedélyezi a fent megnevezett nyelveken folyó egyetemi oktatást, vagy egyéb felsőoktatási intézményben történő tanulást, vagy pedig megteremti a feltételeit annak, hogy e nyelvek egyetemi vagy felsőoktatási tárgyként tanulhatóak legyenek. A törvény emellett kimondta, hogy az állam bátorítja e nyelvek használatát a felnőttoktatásban és továbbképzésben (1999. évi XL. törvény, 8. cikk). Mindemellett a törvény rögzíti, hogy Magyarország biztosítja az érintett kisebbségi nyelvekhez kapcsolódó történelem és kultúra oktatását. A Karta rendelkezik a regionális és kisebbségi nyelvet beszélők kulturális életének támogatásáról, külön kiemelve a könyvtárak, videotékák, kulturális központok, múzeumok, archívumok, akadémiák, színházak, filmszínházak, fesztiválok, valamint irodalmi és filmművészeti alkotások kisebbségi kultúra közvetítésében betöltött szerepét és a kulturális önkifejezés fontosságát (1999. évi XL. törvény, 12. cikk). A horvát, német, román, szerb, szlovák és szlovén nyelvek tekintetében a kisebbségi nyelveken történő önkifejezés és kultúrák közvetítés támogatását vállalta az állam. A romani és a beás nyelvek esetében a saját nyelven történő önkifejezés és kultúrák közvetítés támogatása mellett az állam kötelezettséget vállalt arra is, hogy gondoskodik arról, hogy a romani és beás nyelvek vagy kultúrák ismeretét és használatát *„a különböző fajtájú kulturális tevékenységek szervezéséért vagy támogatásáért felelős szervezetek az általuk kezdeményezett vagy támogatott tevékenységeikbe megfelelő mértékben beiktassák”*. Ugyanakkor a Karta 12. cikkének „e” pontja, azaz az adott kisebbségi nyelvet beszélő személyzet kultúrák közvetítő szervezetekben való biztosításával kapcsolatos gondoskodási kötelezettség egyik fent említett nyelv kapcsán sem jelenik meg a magyarországi vállalatok között (1999. évi XL. törvény, 23. cikk). A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját Magyarország mellett 15 másik jelenlegi EU-tagország ratifikálta^[1] (Council of Europe, 2022).

Az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételeként az Európai Tanács 1993-as koppenhágai ülésén megállapított ún. „Koppenhágai Kritériumok” egyike előírja a csatlakozni kívánó országok számára

a kisebbségek tiszteletben tartását és védelmét (EUR-Lex, n.d.).

A nemzeti kisebbségre vonatkozólag ugyanakkor nem létezik egységes definíció az Európai Unión belül, mely számos okra vezethető vissza a témakör átpolitizáltságától kezdve, az Európában élő kisebbségek helyzetének sokféleségén át önmagában a kisebbség fogalmának EU-n belüli különféle értelmezéséig bezárólag (Eplényi, 2013).

Nem határozta meg a kisebbség fogalmát az Európa Tanács által 1995-ben kiadott „Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről” című dokumentum sem, melyet hazánk az 1999. évi XXXIV. törvénnyel hirdetett ki, rendelkezéseit 1998. február 1-jétől kell alkalmazni. A keretegyezmény rögzíti, hogy *„a nemzeti kisebbségek és ezen kisebbségekhez tartozó személyek jogainak és szabadságainak védelme az emberi jogok nemzetközi védelmének szerves részét képezi, és mint ilyen, a nemzetközi együttműködés keretébe tartozik”*. (1999. évi XXXIV. törvény, 1. fejezet, 1. cikk) A keretegyezmény hangsúlyozta, hogy az aláírók közös elhatározása, hogy saját területeiken védelmezzék a nemzeti kisebbségek fennmaradását. A keretegyezményhez való csatlakozással Magyarország is vállalta, hogy támogatja a nemzeti kisebbségek kultúrájának megőrzését és fejlesztését, továbbá a nemzetiségi identitás megőrzésének feltételeit, külön kiemelve ebben a vallás, a nyelv, a hagyományok és kulturális örökség szerepét (1999. évi XXXIV. törvény, 1. fejezet, 5. cikk). A keretegyezmény hangsúlyozta a tolerancia és kultúrák közötti párbeszéd fontosságát (1999. évi XXXIV. törvény, 2. fejezet, 6. cikk), továbbá azt, hogy a keretegyezményt elfogadó országok - amennyiben ez szükséges - előmozdítják a nemzeti kisebbségek kultúrájának, történelmének, nyelvének és vallásának megismerését a tanítóképzésben és a tankönyvekhez való hozzájutás kapcsán egyaránt (1999. évi XXXIV. törvény, 2. fejezet, 12. cikk).

Az Európai Bizottság által 2005-ben kiadott „Új keretstratégia a többnyelvűség ösztönzésére” című dokumentum külön kiemeli az EU többnyelvűségének előmozdítására vonatkozó javaslatok között, hogy a regionális és kisebbségi nyelveknek is *„megfelelő figyelemben kell részesülniük”* (Európai Bizottság, 2005, II.1.3.)

Az Európai Unió Alapjogi Chartája tette uniós jogi terminussá a „nemzeti kisebbségek” fogalmát, a nyelvi sokféleséget pedig állampolgári jogként ismeri el. Míg a dokumentum 21. cikke rendelkezik a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság mellett a nemzeti kisebbséghez való tartozás alapján történő megkülönböztetés tilalmáról, a 22. cikk rögzíti, hogy az Európai Unió *„tisztetben tartja a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget”* (Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 2012). Az Európai Unió Alapjogi Chartáját az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság az Európai Tanács 2000. december 7-i nizzai ülésén hirdette ki (Marzocchi, 2021). Az Európai Unió Alapjogi Chartájának később kiigazított változata a Lisszaboni Szerződés 2009. decemberi hatálybalépése után jogilag kötelező erejűvé vált az EU-ban (Europeana, n.d.).

Az uniós jog történetében először a Lisszaboni Szerződés vezette be a „kisebbségekhez tartozó személyek” fogalmát, amikor az alábbiakkal egészítette ki az Európai Unióról szóló szerződést a dokumentum 1a cikkével: *„Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok - ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait - tiszteletben tartásának értékein alapul”*, továbbá rögzíti, hogy az Európai Unió *„tisztetben tartja saját kulturális és nyelvi sokféleségét, továbbá biztosítja Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását.”* (Lisszaboni Szerződés, 2007) A Lisszaboni

Szerződést hazánkban a 2007. évi CLXVIII. törvény hirdette ki, ugyanezen törvény hirdette ki az Európai Unió Alapjogi Chartáját is (2007. évi CLXVIII. törvény, 4. §).

Az Európai Parlament „Többnyelvűség: európai tőke és közös elkötelezettség” című, 2009. március 24-i állásfoglalása rögzíti, hogy a *„többnyelvűségnek célul kell kitűznie a sokszínűség tiszteletének és a toleranciának ösztönzését is, a tagállamokon belüli különböző nyelvi közösségek közötti lehetséges – akár tetteles, akár passzív – konfliktusok elkerülése érdekében,”* (Európai Parlament, 2009, F. pont) Az állásfoglalás 24-es cikke ösztönzi az anyanyelvként használt kisebbségi nyelvek választható lehetőségként való bevezetését az iskolákban, valamint bátorítja ezek alkalmazását a helyi közösségek életében. Az állásfoglalás továbbá javasolja *„a szomszédos országok és régiók nyelvei tanulását támogatását, különösen a határ menti régiókban”* (Európai Parlament, 29. cikk)

Az Európai Tanács 2011-ben fogadta el a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020-ig meghatározott uniós keretrendszerét. 2020-ban az Európai Bizottság egy új, a társadalom minden más tagjával való egyenlőséggel, a társadalmi és gazdasági befogadással, valamint a politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális életben való részvétellel kapcsolatos célkitűzések köré épülő romastratégiát fogalmazott meg (Európai Bizottság, 2020).

Az Európai Parlament által a kihalástól fenyegetett európai nyelvekről és az Európai Unión belüli nyelvi sokféleségről 2013 szeptemberében elfogadott állásfoglalás hangsúlyozza az országokon belüli nyelvi sokféleség előmozdításának és támogatásának szükségességét, kiemelve azt, hogy *„minden egyes nyelvben történelmi, társadalmi és kulturális tudás, valamint kreatív mentalitás és stílus tükröződik, amely részét képezi az Európai Unió gazdagságának és sokszínűségének, és az európai identitás alapját képezi”.* (Az Európai Parlament 2013. szeptember 11-i állásfoglalása, 2016, G. pont).

Bár a Koppenhágai Kritériumok előírják a kisebbségi jogok betartásának szükségességét, ugyanakkor a tagjelölt országok uniós tagállammá válását követően a kisebbségi jogok betartásának nyomonkövetésére nem kerül sor az EU-n belül. Bár születtek kezdeményezések a nemzeti kisebbségek jogainak az uniós jogalkotásba történő beemelésére, e kérdéskör jelenleg is tagállami hatáskörbe tartozik.

Az Európai Parlament „Az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályokról” című, 2018-as állásfoglalása problémaként jelölte meg, hogy *„a tagállamok kisebbségekkel kapcsolatos nemzeti jogalkotási rendszerei jelentős hiányosságokat tartalmaznak, és alacsony szintű harmonizáció és szimmetria jellemzi őket”,* valamint, hogy az EU-ban nincsenek uniós szintű szabályok a kisebbségek védelmével kapcsolatosan (Európai Parlament, 2018). A dokumentum továbbá javaslatot fogalmazott meg a nemzeti kisebbség fogalmának tisztázásával kapcsolatosan is. Az állásfoglalás a „nemzeti kisebbség” fogalmát az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének a kisebbségek jogaira vonatkozó, az emberi jogok európai egyezményéhez fűzött kiegészítő jegyzőkönyvről szóló, 1201(1993). számú ajánlásában található fogalommeghatározás alapján javasolta megfogalmazni, mégpedig az alábbiak alapján:

„A „nemzeti kisebbségek” olyan személyek csoportját jelentik egy államon belül, akik:

- az adott állam területén élnek, és annak állampolgárai;*
- régóta fennálló, erős és tartós kapcsolatot tartanak fenn ezzel az állammal;*
- jellegzetes etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellemzőket mutatnak fel;*

- *megfelelően reprezentatívak, habár számszerűleg kevesebben vannak, mint a szóban forgó államnak vagy ezen állam valamely régiójának népessége;*
- *törekednek arra, hogy közösen megőrizték a közös identitásukra jellemző jegyeket, ezen belül kultúrájukat, hagyományaikat, vallásukat vagy nyelvüket.”*

Az állásfoglalás javasolta, hogy a Bizottság hozzon létre egy uniós szintű szervet az EU-n belüli kisebbségek elismerésére és védelmére, továbbá, hogy az Európai Unió csatlakozzon a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményhez (Európai Parlament, 2018). Kutatási témánk szempontjából különösen jelentős az, hogy az állásfoglalás kulturális jogokkal foglalkozó fejezete *„ösztönzi a Bizottságot és a tagállamokat, hogy biztosítsák a nemzeti és etnikai kisebbségek és a kisebbségekhez tartozó személyek bevonását és támogatását olyan tudás és készségek előmozdítása terén, amelyek szükségesek a kulturális örökség megőrzése, fenntartható kezelése és fejlesztése érdekében, és amelyeket tovább kell adni a jövő generációinak; ösztönzi a Bizottságot és a tagállamokat, hogy hozzanak létre és tartsanak fenn önálló kulturális alapokat a kisebbségekhez tartozó személyek számára, horizontális és vertikális szinten egyaránt, hogy biztosítsák a kisebbségi közösségek kulturális életének hatékony, átlátható és méltányos támogatását”* (Európai Parlament, 2018. 42-es pont) Az állásfoglalás a kulturális jogok mellett külön fejezetben foglalkozott az oktatáshoz való joggal, valamint a nyelvi jogokkal is.

Bár a nemzeti és a nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek védelmének javítását célzó „Minority SafePack – Egymillió aláírás a sokszínű Európáért” elnevezésű európai polgári kezdeményezést az Európai Parlament 2020. december 17-én elfogadott állásfoglalásában támogatásáról biztosította (Európai Bizottság, 2021), az Európai Bizottság 2021 januárjában elutasította azt többek között pont arra hivatkozva, hogy a nemzeti kisebbségekről való döntés nem tartozik közösségi kompetenciába (European Commission, 2021).

A nemzetiségi kultúráközvetítést meghatározó jogszabályok Magyarországon

Magyarország Alaptörvényének XXIX. cikke kinyilvánítja, hogy *„A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők.”* (Magyarország Alaptörvénye, 2011, XXIX. cikk) Az Alaptörvény elismeri a nemzetiséghez tartozó állampolgárok önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez, az anyanyelvhasználathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz való jogát, és biztosítja számukra a helyi és országos önkormányzatok létrehozását.

A nemzetiségek jogairól rendelkező 2011. évi törvény alapján *„nemzetiség minden olyan - Magyarország területén legalább egy évszázada honos - népcsoport, amely az állam lakossága körében számszerű kisebbségben van, a lakosság többi részétől saját nyelve, kultúrája és hagyományai különböztetik meg, egyben olyan összetartozás-tudatról tesz bizonyosságot, amely mindezek megőrzésére, történelmileg kialakult közösségeik érdekeinek kifejezésére és védelmére irányul”* (2011. évi CLXXIX. törvény 1 § (1)). A törvény az alábbi magyarországi nemzetiségeket nevesíti: bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, roma, román, ruszin, szerb, szlovák, szlovén és ukrán (2011. évi CLXXIX. törvény, 1. sz. melléklet). A nemzetiségi törvény a nemzetiségek alapvető jogait, az egyéni és közösségi jogokat, továbbá az oktatási, a kulturális és

médiajogokat is tárgyalja. A nemzetiségek kulturális öngazgatásáról, illetve a nemzetiségi önkormányzatok komplex munkájáról a nemzetiségi törvény rendelkezik, így a kultúra területén jogosultságaik és feladataik is e jogszabályok mentén értelmezhetők (2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól).

2014-ben alakult meg a Magyarországi nemzetiségek bizottsága, mely *„a nemzetiségek érdekeit, jogait érintően az Országgyűlés kezdeményező, javaslattevő, véleményező és a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő szerve. Állást foglal a kormánynak a nemzetiségek helyzetéről készített beszámolójáról, valamint az alapvető jogok biztosának éves beszámolójáról.”* (Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ, 2014)

2018-ban a Magyarországi nemzetiségek bizottsága a bolgár, a görög, a horvát, a lengyel, az örmény, a roma, a román, a ruszin, a szerb, a szlovák, a szlovén és az ukrán szószólók mellett a német nemzetiségi listáról bejutott német nemzetiségi képviselő részvételével alakult meg (Magyarországi nemzetiségek bizottsága, n.d.).

A Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese felügyeli (2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól, 8. §).

A 2011. évi CLXXIX. törvényt módosító 2017. évi CCI. törvény rendelkezik a nemzetiségi egyesület és a nemzetiségi alapítvány fogalmáról, feladataikat a nemzetiség érdekvédelmében, érdekképviselésében, a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységek ellátásban jelöli meg (2017. évi CCI. törvény, 1. §).

Az 1997. évi CXL. törvényben az állam a helyi önkormányzatokhoz rendeli a települési közművelődési feladatellátást (1997. évi CXL. törvény, 76.§(1)), továbbá meghatározza a közművelődési alapszolgáltatások körét (1997. évi CXL. törvény, 76. § (3)). A törvény valamennyi települési önkormányzat számára kötelező jelleggel előírja a művelődő közösségek létrejöttének elősegítését, működésük támogatását, fejlődésük segítségét, valamint a közművelődési tevékenységek és a művelődő közösségek számára helyszín biztosítását (1997. évi CXL. törvény, 76. § (4)).

A módosított 1997. évi CXL. tv. végrehajtási utasítása részletesen tárgyalja e feladatokat a közművelődési alapszolgáltatások, valamint a közművelődési intézmények és a közösségi színterek követelményeivel kapcsolatosan. A 20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet a közművelődési alapszolgáltatások közül a hagyományos közösségi kulturális értékek átöröklése feltételeinek biztosításában ad kiemelt hangsúlyt a településeken élő nemzetiségi csoportoknak, hiszen előírja, hogy a feladatellátó a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése érdekében programokat, tevékenységeket, szolgáltatásokat szervezhet a helyi vagy térségi nemzetiségi vagy kisebbségi közösségek bevonásával, támogathatja azok megvalósítását, valamint, hogy a különféle helyi ünnepeket a helyi szokások figyelembevételével és a hagyományos közösségi kulturális értékek átöröklésével foglalkozó közösségek bevonásával szervezheti és támogathatja (20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet, 8. § (1), e-f. pontok). Mivel a rendelet a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése alapszolgáltatással kapcsolatosan előírja a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítését és fenntartását elősegítő programok, tevékenységek vagy szolgáltatások szervezésének lehetőségét (20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet, 6. § (1)-d), a nemzetiségi kultúrával kapcsolatos kulturális érzékenyítés e területen kiemelt szerepet kaphat. 2017 júliusától kezdve a települési önkormányzatoknak egyeztetniük kell a helyi

nemzetiségi önkormányzatokkal a helyi közművelődési rendeletről, „az ellátandó közművelődési alapszolgáltatások körét, valamint feladatellátásának formáját, módját és mértékét” ez alapján kell rendelet formájában meghatározni (1997. évi CXL. törvény, 83/A. § (1)). A közművelődési rendelet öt évenkénti felülvizsgálatával kapcsolatos egyeztetésbe be kell vonni a települési nemzetiségi önkormányzatokat is (1997. évi CXL. törvény, 83/A. § (1)).

A jogalkotó az éves szolgáltatási terv készítését is előírja a települési közművelődési feladatellátók számára. E dokumentum elkészítésébe pedig be kell vonni a helyi lakosságot és annak önszerveződő közösségeit, így a helyi nemzetiségi csoportokat és egyéneket is (1997. évi CXL. törvény, 3. § (3)).

A nemzetiségi kultúrához rendelhető stratégiai dokumentumok Magyarországon

Magyarországon nem ismert jelenleg érvényben lévő kulturális stratégia, melyben a hazai nemzetiségekre irányuló szakpolitikai felfogás konkretizálható lenne. Bár a 2006-2020 időszakra irányuló „A szabadság kultúrája” című stratégia általában értendő a hazai nemzetiségi kultúráközvetítésére is, az esélyegyenlőség, a társadalmi integráció, a kulturális alapú településfejlesztés, az iskolán kívüli képzési rendszerek fejlesztése, a média, valamint a tárgyi és szellemi örökség területén konkrétan nevesíti a magyarországi nemzetiségek szerepét (Bozóki et al, 2006). A prioritásként kezelt lakóhelyi közösségek bevonásával megvalósuló kulturális alapú településfejlesztés kapcsán a stratégia hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a kistérségi és települési stratégiai tervezési folyamatban a népi, nemzetiségi és etnikai kultúrák értékeinek megjelenítésével kapjon hangsúlyt „a közösségi kulturális élet fellendítése” (Bozóki et al, 2006:18). A stratégia emellett hangsúlyozta a kultúra fontosságát a kisebbségek, különösen a romák társadalmi integrációjában, továbbá a velük szembeni kirekesztés megszüntetésében. A roma művészeket és alkotóközösségeket a stratégia pozitív diszkriminációval, kiemelt támogatásban kívánta részesíteni, valamint fontos feladatként határozta meg a roma alkotások magyar kulturális életben való folyamatos jelenlétét, továbbá a roma közösségek művészeti önkifejezéséhez szükséges eszközök biztosítását. A stratégia továbbá fontosnak tartotta az egyházak és a határon túli magyar kisebbségek mellett a hazai nemzetiségi tárgyi, szellemi, építészeti és kultúrtáji örökség megőrzésének kiemelt támogatását is (Bozóki et al, 2006).

A középtávú kormányzati stratégiai célok átfogó összegzéseként 2011-ben jelent meg a polgárok aktív közösségi művelődésére irányuló „A magyar közművelődés szakpolitikai koncepciója” című dokumentum, mely a magyar mellett a nemzetiségek nyelvének és kultúrájának ápolását, védelmét és átörökítését manifesztálja (Cserép – Németh, n.d.). A dokumentum, illetve az azzal kapcsolatos szakmai konzultáció képezte alapját a magyar közművelődés 2014-2020-ra vonatkozó fejlesztési tervének.

A 2014-2020-as időszak tekintetében az átfogó kulturális fejlesztési célokat a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról című, 2014-as országgyűlési határozat rögzítette (1/2014. (I. 3.) OGY határozat). Bár a fejlesztési célok közül több általánosságban is kapcsolódik a nemzetiségi kultúra megőrzéséhez és közvetítéséhez, a határozat a „kultúra és turizmus kapcsolódásainak erősítése” kapcsán konkrétan nevesítette a nemzetiségeket. A dokumentum továbbá rögzítette, hogy a „határ menti területeken a kulturális

sokszínűség fontos érték és kiaknázzható erőforrás is egyben, melyre a határon átnyúló együttműködésekben építeni kell". (1/2014. (I. 3.) OGY határozat, 3.6.4.). Emellett a határozat hangsúlyozta, hogy a Kárpát-medence hazai nemzetiségek jólétéhez is hozzájáruló fenntartható fejlődésének biztosítása érdekében szükséges a régiók közötti folyamatos hálózatépítés, együttműködés és a tapasztalatok megosztása. A határozat külön fejezetben foglalkozik a nemzetiségpolitikával. A nemzetiségi kultúraközvetítéshez és közösségfejlesztéshez egyértelműen kapcsolódnak a határozat által a nemzetiségpolitikával kapcsolatosan megfogalmazott fejlesztéspolitikai feladatok, úgy mint:

- „A stabil finanszírozás biztosítása a nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények részére a nemzetiségi kulturális autonómia fenntartásáért, nemzetiségi köznevelési feladatok magas szintű ellátásáért.
- A nemzetiségek képviseleti rendszerének továbbfejlesztése, a közösségek érdekérvényesítő képességének növelése, az önkormányzati képviselők szakmai továbbképzése.
- A nemzetiségi oktatási rendszer áttekintése, a nemzetiségi nyelvű oktatás és a nyelvvoktatás hatékonyságának és minőségének növelése.
- A nemzetiségi hídszerep előnyeire építve, a szomszédos országokkal összehangolt gazdasági, oktatási és kulturális együttműködés élénkítése, támogatása.
- A felsőoktatási együttműködések, a közös kutatási és fejlesztési programok fejlesztése.
- A kulturális reprodukció elősegítéséért és a kulturális örökség megőrzéséért az identitásépítő, és -megőrző közösségi helyek, kezdeményezések, és a nemzetiségi médiaműhelyek támogatása.” (1/2014. (I. 3.) OGY határozat, 3.6.7.).

A dokumentumban prioritásként jelenik meg a nemzetiségi hagyományőrzés, kulturális tevékenységek és rendezvények támogatása, a többségi társadalom nemzetiségi kultúrával kapcsolatos kulturális érzékenyítése, továbbá a nemzetiségek által lakott településeken a többnyelvűség oda-vissza irányú előmozdítása egymás nyelvének kölcsönös elsajátítása révén. Bár az országban Baranya megyében a legmagasabb a nemzetiségek aránya, a határozatban a Baranya megyére vonatkozó fejlesztési irányok nem tesznek említést a helyi nemzetiségekről, illetve nemzetiségi kultúráról és hagyományőrzésről (1/2014. (I. 3.) OGY határozat, 4.2.).

A 2012-ben megszűnt Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus Kisebbségi Kulturális Programok Osztálya által jegyzett, „Nemzetiségi Közösségi Művelődési Stratégia 2010-2015” című, az egyes nemzetiségek szakértőivel és képviselőivel együttműködésben kidolgozott dokumentum az utolsó ismert, Magyarország nemzetiségeinek művelődésére irányuló szakmai stratégia (Lászlity et al, 2010). A stratégia a magyarországi nemzetiségi közösségeket „fennmaradásukban veszélyeztetett közösségek”-ként határozta meg, hangsúlyozva, hogy a nemzetiségi értékek megőrzése „különös erőfeszítéseket igényel nemcsak maguktól a közösségektől, hanem az államtól és intézményeitől, valamint az egész társadalomtól is”. (Lászlity et al, 2010: 7.). A stratégia megállapítása szerint az interkulturalizmus és az integratív multikulturalizmus nemzetiségi kultúrák fokozott védelmével, illetve önállóságuk tiszteletben tartásával való párosítása révén a nemzetiségi értékek elvesztését „okozó folyamatok lelassíthatók, illetve megakadályozhatók”. (Lászlity et al, 2010:9). A stratégia hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a magyarországi nemzetiségi kultúrák az addig megvalósultnál nagyobb szerepet kapjanak Magyarország kulturális diplomáciájában. A stratégia amellett, hogy áttekintette a nemzetiségi közösségi művelődési tevékenységek körét, feltárta a stratégia elkészítésének

időpontjában a nemzetiségi kulturális autonómia kiépülését gátló jogszabályi hibákat és hiányosságokat. Az időközben megszületett jogszabályok, illetve törvénymódosítások a stratégiában feltárt hiányosságok számos elemét orvosolták.

A Magyar Művelődési Intézet 2005-ben alapította meg az ún. Pro Cultura Minoritatum Hungariae díjat. A díjat a Magyarországon élő nemzetiségek anyanyelvi kulturális örökségének megtartása, fejlesztése, valamint a nemzetiségi közművelődés és kultúra területén végzett kimagasló tevékenység elismeréseként ítélik oda. A díj 2020-ban a miniszterelnök általános helyettesének szakmai elismerései közé került (Magyarország Kormánya, 2021).

A roma nemzetiség a stratégiaalkotási folyamatokban kiemelt prioritást nyert. Az új, 2020-2030 közötti időszakot átfogó stratégiai keret az egyenlőség és a társadalmi befogadás irányelveit hangsúlyozza. Az EU legnagyobb etnikai kisebbségét alkotó roma közösség integrációjának támogatása minden tagállam számára előírás (Európai Bizottság, n.d.). A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (a továbbiakban MNFS 2030) integrációs alapelvei között megjelenik a *„minőségi nemzetiségi neveléshez való hozzáférést és a nemzetiségi kultúrák minél korábbi életkorban való megismerését a szemléletformálás és a társadalmi befogadás erősítése érdekében”* végzett munka. A dokumentum az értékteremtő kulturális tevékenységek támogatását a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységeihez rendeli (MNFS 2030, 2021: 35), továbbá preferálja a kulturális önazonosság elősegítését (MNFS 2030, 2021:125). A Belügyminisztérium 2019-ben hozta létre a budapesti központtal és 5 regionális igazgatósággal rendelkező Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóságot, mely a Társadalmi Felzárkózási Stratégia alapján képzési, szervezési, módszertani, valamint mentori feladatokat lát el a társadalmi felzárkózás, a mélyszegénység megszüntetése és az esélyteremtés területén (Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság, n.d-a).

A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (továbbiakban OFTK) 3.1.3.7 *Nemzetiségek által lakott térségeink fejlesztése* című fejezete hangsúlyozza, hogy a nemzetiségek *„a kulturális és gazdasági fejlődés lényeges tényezői”*. (Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, 2014: 130). A nemzetiségek által lakott térségekben a kulturális, nyelvi identitás megőrzése mellett a stratégia kiemeli az anyaországokkal való kapcsolattartásban e közösségek „híd” szerepét is. A konkrétan nevesített fejlesztéspolitikai feladatok között a dokumentum a kulturális identitás, valamint a kulturális és épített örökség megőrzését, a regionális-lokális önfejlesztő mechanizmusok és az anyaországgal való gazdasági kapcsolatok erősítését, továbbá a helyi közösségek fejlesztését határozza meg (Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, 2014).

A Magyarországon élő kisebbségek kulturális és közösségi tevékenységének támogatása

A nemzetiségi támogatások több csatornán keresztül biztosítottak. A Belügyminisztérium központi költségvetési fejezete tartalmazza a nemzetiség önazonosságának – így a kulturális feladatok – és nemzetiségi közfeladatainak előirányzatait. 2017. január 1-től e támogatások évi mértékét a költségvetési törvényben rögzítik. A nemzetiségek támogatása egyrészt az önkormányzati feladatok ellátására, másrészt a kulturális tevékenység támogatására irányul. Míg a roma nemzetiségi önkormányzati támogatásokat az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő intézi (Emberi

Erőforrás Támogatáskezelő, n.d.), a 12 további hazai nemzetiség tekintetében 2018. szeptember 1-től a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. vette át e feladatokat. A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. feladata a helyi nemzetiségi önkormányzatok feladatalapú és működési támogatása mellett az egyedi támogatások, továbbá a nemzetiségi civil szervezetek költségvetési támogatása, a nemzetiségi kulturális kezdeményezések költségvetési támogatása, valamint a nemzetiségi táborok költségvetési támogatása kategóriákban meghirdetett pályázatok kezelése is (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt, n.d.). 2021-ben Baranya megyében a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt -től 148 települési nemzetiségi önkormányzat (1-1 bolgár, lengyel, görög, ruszin, román, örmény, ukrán, 6 szerb, 35 horvát, 100 német) kapott támogatást. A roma nemzetiségi, illetve kulturális pályázatokat a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság kezeli (Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság, n.d.-b).

A Baranya megyei nemzetiségek

A Kárpát-medencébe bevonuló magyar törzsek a kilencedik században már itt élő avar és szláv népekkel találkoztak és keveredtek. Történeti források beszámolóí etnikailag heterogén térségként jellemzik Pécsét és környékét. A Jagellók korában magyarok, németek éltek egymás mellett a belvárosban. Jelentősebb csoportot alkottak még a délszlávok. Különálló népcsoportként való azonosításukat nehezíti, hogy a korabeli bosnyák, tót, rác elnevezések inkább származási helyre utaltak, hogy jelentős részük Szlavóniából érkezett, nyelvük alapján kevésbé, sokkal inkább vallásuk alapján lehetett különbséget tenni közöttük (Varga, 2011:2). Őket egészítették ki a cigányok, akik letelepedési és iparűzési engedélyt kaptak Ulászló királytól (Varga, 2011:2). A Baranya déli részén élő szlávok azonban beolvadtak és az évszázadok során magyarrá váltak. A török megszállás idején a térség lakossága átrendeződött, a magyarok, németek helyére délszlávok, iszlámra áttért cigányok, kiptik, kevés számú izraelita érkezett (Varga, 2011:3). A megszállás után is jelentősnek mondható a Pécsen és térségében élő muszlim lakosság aránya. A Német-Római Császárság területéről érkeztek német iparosok, kereskedők több hullámban a 17-18. században (Pirisi – Szabó – Trócsányi, 2007). Pécsen három nagyobb nemzetiség lakta, külön városrészekben: a Belvárosban éltek a németek, a Szigeti külvárosban a magyarok, míg a Budai külváros a délszlávoké lett (Rozs, 1997). A 18. században németek (svábok) telepedtek le a térségben. A 19. századi iparosodás újabb népcsoportokat vonzott Pécsre, a bányászat cseheket, morvákat, németeket, szlovéneket, a mezőgazdaság bolgárokat, a kereskedelem izraelitákat. Ugyanakkor megindult a fokozatos asszimiláció. A tizenkilencedik század nagy nemzetépítő sodrásában még a nem-magyar nemzetiségűek tették ki a Magyar Királyság lakosságának többségét. Ennek ellenére, vagy talán pont ezért a magyar politikai elit nemzeti alapú függetlenségi mozgalmat indított a Habsburg uralkodóval szemben, mely szabadságharccá nőtte ki magát. Ebben a küzdelemben a térségben élő többi nemzetiség, horvátok, szerbek, románok, szlovákok nem támogatták a magyarokat (Pirisi – Szabó – Trócsányi, 2007). A szabadságharc leverése után néhány évtizeddel az osztrák és a magyar fél kiegyezett egymással, azonban annak ellenére, hogy a világon elsőként a magyar parlament fogadott el nemzetiségi törvényt (1868. évi XLIV. törvénycikk a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában), mely garantálta az országban élő nemzetiségek kulturális és politikai jogait, a magyarok asszimilációs politikába kezdtek. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint Baranya déli részének 34 településéből kevés volt magyar többségű, pedig több magyarlakta falvat hoztak itt létre a magyarosító törekvések folyamatában, mint például Újbezdánt (Gyémánt – Drozdik, 2004: 367). Az első világháború utáni határrendezések a szomszédos országoknak kedveztek, akik saját nemzetállami törekvéseiket hajtották végre ebben

az időszakban. A Trianoni békeszerződés értelmében a történelmi Baranya vármegye északi része maradt Magyarországon, déli része Jugoszláviához került, először a Vajdasághoz, majd az Újvidékhez, végül 1945-től a horvát tagköztársasághoz. A terület lakosságában a magyarok aránya ekkor 34% volt (Gyémánt – Drozdik, 2004: 367). Ezzel párhuzamosan a jelentősen lecsökkentett magyar területeken megfogytak az etnikai kisebbségek aránya, ugyanakkor a magyarok 33%-a szomszédos országok állampolgára lett. 1941-ben rövid időre a Drávaköz Bácskával, Muraközzel és Muravidékkel együtt visszakerült Magyarországhoz. A második világháború után Baranya déli részén jelentősen csökkent a magyar és német lakosok aránya, de megnőtt a horvátoké és a szerbeké. A szocialista rendszer idején az etnicitást két megközelítésben kezelték Magyarországon (Dobos, 2006): egyrészt az etnikai különbségről azt mondták, hogy megosztja a társadalmat, ez pedig nem összeegyeztethető a társadalmi egyenlőséget hirdető szocialista ideológiával, másrészt az etnikai kisebbségek helyzetének nyilvános megvitatásával nemzetközi feszültséget vállalt volna magára a magyar állam, hiszen milliónyi magyar vált a szomszédos országok polgárává, akikkel együtt a szocialista blokkhoz tartozott. A magyar állami vezetés ezt a kockázatot nem vállalta fel. 1948-ig többszázezer németet telepítettek ki Magyarországról a kollektív bűnösség jegyében, jelentős részüket Baranyából. Helyükre számos esetben felvidéki magyarok érkeztek. A 20. század második felében Pécs és környékén újabb népcsoportok jelentek meg, görögök, lengyelek, szlovákok.

Az 1990-es rendszerváltozás után az etnikai identitás általánosságban felerősödött. A magukat valamely hazai nemzetiséghez tartozónak vallók száma az elmúlt 20 évben tovább emelkedett hazánkban (European Commission, 2021).

A 2011. évi népszámlálás során Magyarországon a népesség 6,5%-a, 555 507 fő vallotta magát valamely nemzetiséghez tartozónak (European Commission, 2021). Az ország három legmagasabb nemzetiségi aránnyal rendelkező kistérsége (Sellyei, Mohácsi, Pécsváradi) Baranya megyében található (Portfolio, 2015). A 2011-es népszámlálás adatai alapján míg Baranya megye lakosainak 15,0%-a, Pécs lakosságának 7,7%-a, vallotta magát nemzetiséginek (ECO-CORTEX KFT – MSB ZRT, 2014:65).

1. ábra: A nemzetiségekhez tartozók száma Magyarországon és Baranya megyében a 2011. évi népszámlálás alapján

(Forrás: KSH, 2011-a; KSH, 2011-b)

Nemzetiségek 2011	Magyarország (fő)	Baranya megye (fő)
Magyar	8 314 029	315 713
Hazai nemzetiségek		
Bolgár	3556	114

Cigány (Romani, Beás)	308 957	16 995
Görög	3915	124
Horvát	23 561	6343
Lengyel	5730	179
Német	131 951	22 150
Örmény	3293	89
Román	26 345	419
Ruszin	3323	64
Szerb	7210	606
Szlovák	29 647	133
Szlovén	2 385	23
Ukrán	5633	80
Hazai nemzetiségek együtt	555 506	47 319

Az 1993-as törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól Magyarországon honos népcsoportnak minősített 13 nemzetiséget (1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 61. § (1)). 1994-től megindult a nemzetiségi önkormányzatok megalakulása. 2020. január 1-jén 270 nemzetiségi önkormányzatot tartottak számon Baranya megyében, ami az országban a legmagasabb érték. Az 2020. évi adatszolgáltatás szerint 124 roma, 99 német, 34 horvát, 6 szerb, 1-1-ruszin, román, görög, lengyel, örmény, bolgár, ukrán nemzetiségi önkormányzat működik Baranya megyében. A szlovák és szlovén nemzetiségek nem regisztráltak nemzetiségi önkormányzatot a megyében (KSH, 2021).

A Baranya megyei nemzetiségek közül a roma, a horvát és a német nemzetiségek alkotnak megyei önkormányzatot. Pécssett 2019 óta 11 nemzetiségi önkormányzat működik. A városban 2010 óta segíti a nemzetiségek és a városvezetés közötti koordinációs feladatok ellátását, a nemzetiségi érdekképviselőt a város ügyeit érintő döntésekben, valamint a városi fenntartású intézményekben a nemzetiségi önkormányzatok elnökeiből álló Nemzetiségi Tanács (Nemzetiségi Tanács, n.d.).

A nemzetiségi megoszlásnak megfelelően nagyobb számban német, roma és horvát nemzetiségi hagyományőrzéssel, identitás erősítésével foglalkozó civil szervezeteket találunk a megyében. Pécssett egyedülálló módon Horvát Színház is működik, mely a horvát nyelv ápolásán túl kulturális centrummá kíván válni (Pécsi Horvát Színház, n.d.).

A nemzetiségi nyelv és kultúra oktatása a német, horvát és roma közösségek esetében intézményesült. Német nemzetiségi iskolaként működik a Bólyi Általános Iskola, Pécssett pedig több iskolában folyik német nemzetiségi oktatás (is) (pl: Leőwey Klára Gimnázium, Koch Valéria Iskolaközpont, Pécsi Apáczai Csere János Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Alapfokú Művészeti Iskola 1. sz. Általános Iskolája, Pécsi Testvérvárosok Terei Általános Iskola, Pécsi Belvárosi Általános Iskola). A Koch Valéria Iskolaközpontban 1997-ben kezdte meg tanulmányait az első német tannyelvű osztály, az intézmény 1998 óta teljes mértékben kétnyelvű, fenntartója 2004 óta a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata (Koch Valéria Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Kollégium és Pedagógiai Intézet, n.d.). Pécssett működik a horvát tannyelvű Miroslav Krleža Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon, valamint a Gandhi Gimnázium és Kollégium, mely egész Európa első roma nemzetiségi, érettségit adó iskolája.

Baranya megyében főként a német nemzetiségi óvodák száma emelkedik ki (pl: Pécs, Pécsvárad, Bóly, Ófalu, Nagynyárad stb.), ugyanakkor a megyében 7 horvát nemzetiségi óvoda is működik (Horvát Országos Önkormányzat, n.d.). A Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán német nemzetiségi germanisztika alapszak, valamint magyar és angol nyelven egyaránt elérhető romológia alapszak, továbbá német nemzetiségi nyelv és irodalom, valamint romológia mesterszak is működik. A PTE KPVK-n pedig német nemzetiségi óvodapedagógus és német nemzetiségi tanító alapszakon is tanulhatnak az érdeklődők.

Baranya megyei fejlesztési programok és stratégiák nemzetiségi kontextusa

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) keretében a térségi gazdaságfejlesztést és foglalkoztatás növelését előmozdító „Baranya Megye Integrált Területi Programja” 2020 januárjában készült el, a stratégia a roma felzárkóztatásra irányulóan fogalmaz meg bevett integrációs (oktatási és foglalkoztatási) tartalmakat (Baranya Megyei Önkormányzat, 2020). A „Baranya Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Program” gazdasági dimenziói a leszakadó térségek problémái között a szociális célú településrehabilitáció, a szociális szolgáltatások, oktatási infrastruktúra fejlesztések vonatkozásában hangsúlyozza a roma integráció fontosságát (MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt., 2021). Mivel a nemzetiségek jelenléte a megye szinte minden településén meghatározó, a területfejlesztési program integrációs törekvéseiben e kulturális közösségek szerepe mind gazdasági, mind társadalmi dimenziókban mérvadó lehet.

A „Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió 2030” nagy hangsúlyt fektet az „értéktudatos és szolidáris helyi közösségekre”, horizontális elvei a társadalmi csoportok esélyegyenlőségére és a sajátos helyi adottságokra épülnek (Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió 2030, 2020:31). A dokumentum az erősségek között említi a *„soknemzetiségű, viszonylag jó idegen nyelvtudással rendelkező népesség”*-et. Az OTFK-val részint összhangban a Baranya megyei területfejlesztési konceptió stratégiai céljai többek között a gazdasági versenyképesség, a vidék életképesség, a lakónépesség megtartó ereje fejlesztésére, valamint *„a köznevelés és felsőoktatás társadalmi és*

gazdasági kohéziót erősítő szerepének hangsúlyozására” irányulnak. A nemzetiségek, a kultúra vagy lokális közösségi erőforrások nem kerültek hangsúlyozásra, így rész(cél)területekben sem érvényesülnek.

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata 261/2014. számú döntésével fogadta el Pécs MJV 2014-2030 közötti időszakra szóló Városfejlesztési Konceptióját (Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt., 2014). A város stratégiai gondolkodás-keretében a nemzetiségek periférikusan jelennek meg, a „községek” általános érvényű kontextusában mint társadalmi, kulturális erőforrás az ismert intézmények és a lakosság szám arányában is alulpozíciónáltnak tekinthetők (ECO-CORTEX KFT. ÉS MSB ZRT., 2014).

A Dél-Dunántúli Társadalmi Esélyteremtési Igazgatóság, összhangban MNFS 2030-al, a felzárkózás képzési, szervezési és módszertani feladatait látja el, valamint mentori támogatást biztosít.

A Baranya Megyei Önkormányzat által koordinált Baranya Megyei Értéktárban jelenleg nyilvántartott 40 nemzeti érték közül 6 képviseli a nemzetiségi kultúrát. Ezek: az Emmausz-járás Bóly, a Geresdlaki Gőzgombóc Fesztivál, a Mároki Lakodalmas, a Sokac Babfőző Fesztivál, a Mohácsi Busójárás, valamint a Sváb szakácskönyv (Kincses Baranya, n.d.). A 2016 óta megrendezett Kincses Baranya Fesztivál célja a megyei értéktár népszerűsítése, illetve Baranya megye kulturális hagyományainak megismertetése (Baranya Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft, n.d.). A „Kultúraközvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében” című kutatásunk keretében vizsgált 42 településből 10 szerepel a hungarikum.hu települési értéktárak adatbázisában (Hungarikum Bizottság, n.d.).

A nemzetiségi önkormányzatok szerepe helyi közművelődési rendeletek létrehozásában Baranya megyében

A 2020. évi Közművelődési statisztika alapján (OSAP 1438) Baranya megye 516 feladatellátójából 12 nemzetiségi önkormányzat és 31 nemzetiségi civil szervezet szolgáltatott adatokat [\[2\]](#). A közművelődési tevékenységek helyi ellátását az önkormányzatok közművelődési rendelete szabályozza. A „Kultúraközvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében” című kutatásunk keretében vizsgált 42 baranyai település esetében 6 település nem rendelkezik a kulturális törvény által előírt helyi rendelettel. [\[3\]](#) A 36 dokumentumból három esetben a nemzetiségek nem kerülnek hivatkozás szinten sem megemlítésre, 17 rendelet általánosan hivatkozik a nemzetiségi kultúrára, valamint az együttműködésre. 16 rendeletben nevesítik a település nemzetiségi szervezeteit/intézményeit és/vagy nemzetiségi rendezvényeit. Utóbbi települések esetében elmondható, hogy a helyi nemzetiségek a helyi kulturális és közösségi tevékenységek tekintetében stratégiai jelentőséggel bírnak. A települési közművelődési feladatok sorában a nemzetiségi programok (kiemelten kistelepüléseken) potenciális közösségi – és esetenként komoly gazdasági – erőforrást is jelenthetnek. Általánosságban, a helyi rendeletekben kevés esetben artikulált a nemzetiségi kultúra társadalmi és gazdasági pozíciója még a helyi intézmények vagy nagyrendezvények felsorolása mellett sem.

Összegzés

Bár az Európai Unióban jogilag kötelező erővel bíró Európai Unió Alapjogi Chartája rendelkezik a nemzeti kisebbséghez való tartozás alapján történő megkülönböztetés tilalmáról, valamint rögzíti a kulturális, vallási és nyelvi sokféleség tiszteletben tartásának követelményét, a nemzeti kisebbségek kérdése továbbra is tagállami hatáskörbe tartozik.

A magyarországi nemzetiségek a szakpolitikai térben jelen vannak, a nemzetstratégiai gondolkodásban fontos erőforrásként is pozícionáltak. A kulturális és gazdasági fejlődés mellett az identitáserősítésben megfogalmazott irányítói célok eszközrendszere a végrehajtás szintjén már árnyaltabban, konkrét formában a nemzetiségi önkormányzatok feladatellátásában és közművelődési alapszolgáltatásokban artikulálódnak. A megyei szintű fejlesztési dokumentumok alapján a nemzetiségekre irányuló figyelem nem hangsúlyos, az általuk képviselt kulturális, gazdasági vagy társadalmi erőforrások az intézkedések célrendszerében karakteresen nem tükröződnek. A 12 anyaországgal bíró nemzetiséggel szemben a roma nemzetiségpolitika a társadalmi felzárkóztatás jegyében, elkülönített csatornákon zajlik. A cigány identitást meghatározó etnikai csoportkülönbségekre nem irányulnak speciális intézkedések. A romákat leginkább sújtó marginalizálódás mögött nem detektálható a nemzetiségi kultúrák differenciált feltárása és értelmezése (identitás, nyelv, hagyomány, magatartás), továbbá az integrációs irányelvek ezekhez való specifikus közelítése. Bár a vonatkozó pályázati keretek lehetőséget kínálnak a sajátos kulturális tevékenységek fejlesztésére, ezek inkább lokális és alacsony költségvetésű szoft programok megvalósítását realizálják. A társadalompolitika felzárkóztató törekvéseit jellemző „általános intézkedések” elfedik a cigány népesség plurális kulturális értékeit, a cigány identitás- és örökség megőrzésének közösségi-kohéziós erőforrásait. Ugyanezen szempontok a többi nemzetiség esetében pozitív megerősítést nyernek.

Felhasznált források:

- 1868. évi XLIV. törvénycikk a nemzetiségi egyenjogúság tárgyában
- 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- 1999. évi XL. törvény a Strasbourgban, 1992. november 5-én létrehozott Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának kihirdetéséről
- 1999. évi XXXIV. törvény az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezményének kihirdetéséről
- 2007. évi CLXVIII. törvény az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2017. évi LXVII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról
- 2017. évi CCI. törvény a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításáról
- 1/2014. (I. 3.) OGY határozat - a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról

- 20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet a közművelődési alapszolgáltatások, valamint a közművelődési intézmények és a közösségi szintek követelményeiről
- Az Európai Parlament 2013. szeptember 11-i állásfoglalása a kihalástól fenyegetett európai nyelvekről és az Európai Unión belüli nyelvi sokféleségről (2013/2007(INI)). (2016. 03. 09.). In: Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 93. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013IP0350&from=HU>
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2012. október 26.). In: Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 326. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2012.326.01.0391.01.HUN&toc=OJ%3AC%3A2012%3A326%3
- Baranya Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft (n.d.): Kincses Baranya Fesztivál. <https://www.bmfu.hu/projektjeink/5/kincses-baranya-fesztival> (Letöltés dátuma: 2022. március 4.)
- Baranya Megyei Önkormányzat (2020. január): Kincses Baranya, Baranya Megye Integrált Területi Programja. <http://www.baranya.hu/dokumentum/808>
- Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió 2030 (2020. december 9.). <http://www.baranya.hu/dokumentum/1284>
- Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt (n.d.): Nemzetiségi támogatások. <https://bgazrt.hu/tamogatasok/nemzetisegi-tamogatasok/> (Letöltés dátuma: 2020. március 10.)
- Bozóki, András et al (2006): A szabadság kultúrája. Magyar kulturális stratégia 2006-2020. Stratégiai Tanács. <http://www.nefmi.gov.hu/kultura/2006/szabadsag-kultura>
- Council of Europe (14.03.2022.): Chart of signatures and ratifications of Treaty 148. European Charter for Regional or Minority Languages (ETS No. 148). <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=148>
- Cserép, László – Németh, János István (n.d.): A Magyar Közművelődés Szakpolitikai Konceptója. http://andragogiaiszakbizottsag.hahonlapkell.hu/mu_pdfs/mu_32/A_magyar_kozmuvelodes_szakpolitika (Letöltés dátuma: 2022. március 5.)
- ECO-CORTEX KFT. – MSB ZRT. (2014): Pécs MJV Városfejlesztési Konceptió 2014-2030. Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata. https://www.pvfzrt.hu/userfiles/dokumentumok/PecsMJV_fejl_koncepcio_2014-09-2.pdf
- Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (n.d.): Rólunk. <https://emet.gov.hu/kategoria/kiemelt-kategoriak/szervezet/rolunk/> (Letöltés dátuma: 2022. március 2.)
- Eplényi, Kata (2013): A nemzeti kisebbségek védelme az Európai Unióban. In: Létünk 2013. különszám, 44-54.p.
- Eur-lex (n.d.): Glosszárrium az összefoglalókhoz. Csatlakozási kritériumok (Koppenhágai Kritériumok). https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_criteria_copenhagen.html?locale=hu (Letöltés dátuma: 2022. március 12.)
- European Commission (2021.01.15.): Communication from the Commission on the European Citizens' Initiative 'Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe'. [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2021\)171&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2021)171&lang=en)
- Europeana (n.d.): 20 éves az Európai Unió Alapjogi Chartája! Az Európai Unió Alapjogi Chartájának elfogadása és joghatása. <https://www.europeana.eu/hu/exhibitions/the-charter-of-fundamental-rights-of-the-european-union-turns-20/adoption-and-legal-scope-of-the-charter-of-fundamental-rights-of-the-EU> Letöltés dátuma: 2022. március 10.

- Európai Bizottság (2005. november 22.): A Bizottság Közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - Új keretstratégia a többnyelvűség ösztönzésére. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0596&from=HU>
- Európai Bizottság (2020. október 7.): A romák egyenlőségének, valamint társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó új uniós stratégiai keret (teljes csomag). https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_hu
- Európai Bizottság (2021. január 15.): Európai polgári kezdeményezés: Az Európai Bizottság válasza a „Minority SafePack” kezdeményezésre. Sajtóközlemény. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_21_81
- Európai Bizottság (n.d): A romák egyenlősége, valamint társadalmi befogadása és részvétele az EU-ban. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/roma-eu/roma-equality-inclusion-and-participation-eu_hu (Letöltés dátuma: 2022. március 5.)
- Európai Parlament (2009. március 24.): Az Európai Parlament 2009. március 24-i állásfoglalása: Többnyelvűség: európai tőke és közös elkötelezettség (2008/2225(INI)). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2009-0162_HU.html
- Európai Parlament (2018. november 13.): Az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályok. Az Európai Parlament 2018. november 13-i állásfoglalása az EU-ban élő kisebbségekre vonatkozó minimumszabályokról (2018/2036(INI)). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0447_HU.html
- European Commission (2021. december 1.): Magyarország: A népesség - demográfiai helyzet, nyelvek, vallások. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-35_hu
- Dobos, Balázs (2006): A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek autonómiája. In: Kisebbségkutatás, 2006 (3). <http://epa.uz.ua/00400/00462/00031/cikke1e1.html>
- Gyémánt, Richárd – Drozdik, Zsuzsa (2004): A horvátországi magyarság területi és társadalomstatistikai sajátosságai. Területi statisztika, 4 (4). <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/terstat/2004/04/wgyemant.pdf>
- Horvát Országos Önkormányzat (n.d.): Óvodák. <https://horvatok.hu/index.php/hu/oho/kozneveles-2/ovodak> (Letöltés dátuma: 2022. március 13.)
- Hungarikum Bizottság (n.d): Nemzeti értékek. Települési és tájegységi értéktárak. http://www.hungarikum.hu/sites/default/files/telepulesi_t%C3%A1jegys%C3%A9gi_ertektar_16m%C3 (Letöltés dátuma: 2022. március 4.)
- Kincses Baranya (n.d.): Baranya megyei értéktár. <http://kincsesbaranya.hu/#ertektar> (Letöltés dátuma: 2022. március 14.)
- Koch Valéria Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Kollégium és Pedagógiai Intézet (n.d.): Iskolatörténet. <https://www.kvi-pecs.hu/hu/iskolatortenet> (Letöltés dátuma: 2022. március 13.)
- KSH (2011-a): Népszámlálás 2011. Nemzetiségi adatok. 1.2. A népesség nemzetiség és nemek szerint. https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_nemzetiseg
- KSH (2011-b): Népszámlálás 2011. Területi adatok – Baranya megye. 1.1.6.1. A népesség anyanyelv, nemzetiség és nemek szerint. (Frissítve: 2013.04.17.) https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

- KSH (2021): 8.1.2.7. A települési nemzetiségi önkormányzatok nemzetiségek szerint, 2021. január 1. https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0012.html
- Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról, amelyet Lisszabonban, 2007. december 13-án írtak alá (2007. december 17.). In: Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C 306. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2007.306.01.0001.01.HUN&toc=OJ%3AC%3A2007%3A306%3
- Lászlity, Péro et al (2010): Nemzetiségi közösségi művelődési stratégia 2010-2015. Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, Kisebbségi Kulturális Programok Osztálya. http://nemzetisegek.hu/dokumentumok/Nemzetisegi_Kozosseg_Muvelodesi_Strategia.pdf
- Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (2021). <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/mntfs2030.pdf>
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.). <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv>
- Magyarország Kormánya (2021. május 17.): Átadták a Pro Cultura Minoritatum Hungariae Díjakat. <https://kormany.hu/hirek/atadtak-a-pro-cultura-minoritatum-hungariae-dijakat1>
- Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ (2014. június 2.): A héten megalakul a Magyarországi nemzetiségek bizottsága. <http://www.zentrum.hu/hu/2014/06/a-heten-megalakul-a-magyarorszag-i-nemzetisegek-bizottsaga/>
- Magyarországi nemzetiségek bizottsága (n.d.): Elnöki köszöntő. <https://www.parlament.hu/web/magyarorszag-i-nemzetisegek-bizottsaga> (Letöltés dátuma: 2022. március 13.)
- Marzocchi, Ottavio (2021. október): Az EUSZ 2. cikke szerinti értékek védelme az EU-ban. Európai Parlament. Ismertető az Európai Unióról. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/146/az-eusz-2.-cikke-szerinti-ertekek-vedelme-az-eu-ban>.
- MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. (2021. július 6.): Baranya megyei területfejlesztési program. Stratégiai és operatív program. <http://www.baranya.hu/dokumentum/1471>
- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (2014). In: Magyar Közlöny, 2014(1). 10-298.p.
- Nemzetiségi Tanács (n.d.): <https://pecs.hu/nemzetisegi-tanacs/> (Letöltés dátuma: 2022. március 14.)
- Pécsi Horvát Színház (n.d.): Alapító | Vidákovics Antal (1947-2015). <https://www.pecsihorvatszinhas.hu/szoveg/alapito-vidakovics-antal-1947-2015> (Letöltés dátuma: 2022. március 14.)
- Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt. (2014): Pécs MJV Városfejlesztési Konceptió 2014-2030. <https://www.pvfzrt.hu/hu/tanulmany/15/pecs-mjv-varosfejlesztési-konceptio-2014-2030>
- Pirisi, Gábor – Szabó, András – Trócsányi, András (2009): Kulturális sokszínűség egy homogén magyar társadalomban? In: Tóth J. – Aubert A. (szerk.): A Kárpát-medence és etnikumai. PTE TTK Földtudományi Doktoriskola, 127-138. p.
- Portfolio (2015. június 10.): Elkészült Magyarország nemzetiségi térképe. <https://www.portfolio.hu/ingatlan/20150610/elkeszult-magyarorszag-nemzetisegi-terkepe-215337>
- Rozs, András (1997): Pécs etnikai közösségei. Pro Minoritate. <https://prominoritate.hu/wp-content/uploads/2019/05/ProMino97-3-03-Rozs.pdf>
- Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság (n.d-a): Bemutakozás. <https://tef.gov.hu/foigazgatosag/> (Letöltés dátuma: 2022. március 8.)

- Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság (n.d.-b): Roma nemzetiségi pályázatok.
<https://tef.gov.hu/roma-nemzetisegi-palyazatok-roma-nemz/> (Letöltés dátuma: 2022. március 8.)
- Varga, Szabolcs (2011): Pécs nemzetiségei a török korban. Árkádia Szakmódszertani Portál.
<http://arkadiafolyoirat.hu/index.php/1-nemzetisegek-es-nemzetisegi-mozgalmak/52-pecs-nemzetisegei-a-torok-korban>

Mellékletek:

1. sz. melléklet: A Baranya megyei nemzetiségi önkormányzatok mintája, Kultúráközvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében c. kutatás, Nemzeti Művelődési Intézet, Közművelődési Tudományos Kutatási Program kutatócsoportok számára 2021/2022

1. Baranya Megyei Cigány Nemzetiségi Önkormányzat
2. Baranya Megyei Horvát Önkormányzat
3. Baranya Megyei Német Önkormányzat
4. Bólyi Német Önkormányzat
5. Fekedi Német Nemzetiségi Önkormányzat
6. Gilvánfa Település Cigány Nemzetiségi Önkormányzata
7. Hásságy Község Német Önkormányzata
8. Hircsi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
9. Hosszúhetény Községi Német Nemzetiségi Önkormányzat
10. Kísszentmárton Roma Nemzetiségi Önkormányzat
11. Kókényi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat
12. Máriakéméndi Német Önkormányzat
13. Német Nemzetiségi Önkormányzat Nagykozár
14. Német Önkormányzat Geresdlak
15. Pécsi Bolgár Önkormányzat
16. Pécsi Görög Önkormányzat
17. Pécsi Lengyel Önkormányzat
18. Pécsi Német Önkormányzat
19. Pécsi Örmény Önkormányzat
20. Pécsi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
21. Pécsi Román Önkormányzat
22. Pécsváradi Német Önkormányzat
23. Sásd Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata
24. Sellyei Horvát Nemzetiségi Önkormányzat
25. Siklósnagyfalu Község Roma Nemzetiségi Önkormányzat
26. Szerbek Siklósi Önkormányzata
27. Szigetvári Roma Nemzetiségi Önkormányzat
28. Tékesi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
29. Vajszló Roma Nemzetiségi Önkormányzat
30. Versendi Roma Nemzetiségi Önkormányzat

2. sz. melléklet: A Baranya megyei nemzetiségi kultúrák közvetítéssel foglalkozó civil szervezetek mintája, Kultúrák közvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében c. kutatás, Nemzeti Művelődési Intézet, Közművelődési Tudományos Kutatási Program kutatócsoportok számára 2021/2022

1. Baranya Kulturális Egyesület, Pécs
2. Baranyai Horvátok Egyesülete, Pécs
3. Baranyai Német Táncegyesület, Pécs
4. Bodolyabéri Romákért Egyesület, Bodolyabér
5. Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület, Pécs
6. Európai Romák Érdekvédelmi Egyesület, Szigetvár
7. Élen a Romákért Egyesület, Pereked
8. Fogd a Kezem Roma Egyesület, Görcsöny
9. Harkányi Kulturális és Művészeti Egyesület, Harkány
10. Hidas Néptánc és Hagyományőrző Egyesület, Hidas
11. Hosszúhetényi Hajnal Roma Érdekvédelmi Egyesület, Hosszúhetény
12. Kethaniphe Roma Összefogás Egyesület, Pécs
13. Komlói Fekete Láng Egyesület, Komló
14. Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre, Pécs
15. Majsi Kulturális Egyesület, Majs
16. MARTINCE Kulturális Egyesület Felsőszentmárton
17. Mágocsi Német Nemzetiségi Egyesület, Mágocs
18. Máza Német Nemzetiségi Egyesület, Máza
19. Mohácsi Sokacok Olvasóköre, Mohács
20. Nagypalli Magyar-Német Barátság Klub, Nagypall
21. Német Olvasókör, Óbánya
22. Pécs-Baranyai Szerb Egyesület, Pécs
23. Romákat Segítő Egyesület, Zádor
24. Schomberger Dorfmusikanten Német Nemzetiségi Fúvószenekar Egyesület, Görcsönydoboka
25. Tegyük a Romákért Egyesület, Baranyajenő
26. TOTAL ART Nemzetközi Művészeti Egyesület, Pécs
27. Tudatos Roma Fiatalok Egyesület, Abaliget
28. Újpetrei Német Nemzetiségi Hagyományőrző Egyesület, Újpetre
29. "Véméndért" Egyesület, Véménd
30. Villányi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, Villány

3. sz. melléklet: Az empirikus kutatásba bevont Baranya megyei települések listája, Kultúrák közvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében c. kutatás, Nemzeti Művelődési Intézet, Közművelődési Tudományos Kutatási Program kutatócsoportok számára 2021/2022

1. Abaliget
2. Baranyajenő
3. Bodolyabér
4. Bóly

5. Feked
6. Felsőszentmárton
7. Geresdlak
8. Gilvánfa
9. Görcsöny
10. Görcsönydoboka
11. Harkány
12. Hásságy
13. Hidas
14. Hirics
15. Hosszúhetény
16. Kísszentmárton
17. Komló
18. Kökény
19. Majs
20. Mágocs
21. Máriakéménd
22. Máza
23. Mohács
24. Nagykozár
25. Nagypall
26. Óbánya
27. Pereked
28. Pécs
29. Pécsvárad
30. Sásd
31. Sellye
32. Siklós
33. Siklósnagyfalu
34. Somogyhárságy
35. Szigetvár
36. Tékes
37. Újpetre
38. Vajszló
39. Versend
40. Véménd
41. Villány
42. Zádor

[\[1\] Ausztria, Horvátország, Ciprus, Csehország, Dánia, Finnország, Németország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország](#)

[\[2\] Nemzetiségi Önkormányzatok: Német Nemzetiségi Önkormányzat \(Almamellék\) Bakonyai Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Bicsérdi Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Önkormányzat \(Boldogasszonyfa\), Bólyi Német Önkormányzat, Drávafoki Roma Önkormányzat, Erdősmecekei Német Önkormányzat, Kővágószőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Mohácsi Német Önkormányzat, Pécsi Lengyel Önkormányzat, Német Nemzetiségi Önkormányzat](#)

Szentlászló, Pécsi Lengyel Önkormányzat; Nemzetiségi civil szervezetek: Romákkal a Jobb Jövőért Egyesület (Alsószentmárton), Bólyi Kulturális Egyesület, Vokányi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, Versendi Sokac-Horvátok Kulturális és Vallási Egyesülete, Marica Kulturális Egyesület (Szalánta), Fekedi Szülőföldünk Baráti Kör, Josip Gujaš Džuretin Horvát Kulturális és Sport Központ (Felsőszentmárton), Limba Nostru Egyesület (Gerde), Német Klub Kulturális (Barátsági) Egyesület (Geresdlak), Hidas Tájház Egyesület, Branauer Musikanten Egyesület (Himesháza), Kiskassáért Német Egyesület, Komlói Fekete Láng Érdekvédelmi Egyesület, Lippói Magyar-Német Kulturális Egyesület, Számá Dă Noj-Vigyázz Reánk Egyesület (Magyarmecske), Alte Kameraden Blaskapelle Fúvószenekei Egyesület és Schlawaker-Grundi Gazdák Egyesülete (Mecseknádasd), Mohácsi Sokacok Olvasóköre, Nagynyárad-Grossnaarad Magyar Német Baráti Kör, Nagypalli Magyar – Német Barátság Klub, Óbányai Német Olvasókör Egyesület, August Senoa Horvát Klub (Pécs), Baranyai Horvátok Egyesülete (Pécs), Baranyai Német Önkormányzatok Szövetsége, Cigány Szociális és Művelődési Módszertani Bázis Egyesület (Pécs), Khetanipe a Romák Összefogásáért Egyesület, Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre, Magyar-Finn Társaság, Rácz Aladár Közösségi Ház (Pécs), Tanac Kulturális Egyesület (Pécs), SziRom Szimfonikus Roma Zenekar (Pécs)

[3] Nemzeti Jogszabálytár (njt.hu) önkormányzati rendelettára alapján (szűrés intervalluma: 2021. december 20-2022. március 4.)